

Пројекат јачања сестринства у Босни и Херцеговини

Извјештај Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске

Датум: 06.11. 2013 године

Предмет: Комора медицинских сестра, техничара и бабица у Републици Српској,
и Сестринске организације у Републици Српској

Експерт/консултант: Морэг Хенри, Универзитет за сестринство у Базелу, Швицарска

Пројекат јачања сестринства у Босни и Херцеговини је покренут у октобру 2012.

Пројекат се састоји од три компоненте:

1. Оснивање и јачање Коморе медицинских сестара, техничара и бабица, као и Сестринских организација
2. Сестринство у заједници
3. Сестринско образовање

Удружење медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске је позвано да учествује у припреми активности и реализацији које се односе на прву компоненту овог пројекта.

Фондација ФАМИ која дјелује у Републици Српској ће експертски, логистички и финансијски подржавати ове активности и реализацију овог пројекта, а захваљујући Амбасади Швицарске конфедерације у БиХ, тј. њиховој влади која је за пројекат обезбједила финансијска средства и повјерила их Фондацији ФАМИ.

Први састанак је водила дипломирана медицинска сестра Морэг Хенри са Универзитета за сестринство у Базелу у Швицарској као консултант/експерт. Главна тема је била Комора медицинских сестара, техничара и бабица у Републици Српској, а додатна Сестринске организације.

Састанку су присуствовали представник Амбасаде Швицарске конфедерације из Сарајева, представници Фондације ФАМИ, два међународна консултанта, представник

Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске (дипломирана медицинска сестра), представници Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске (три дипломиране медицинске сестре), представници свих седам Регионалних сестринских удружења из Републике Српске и представници Савеза медицинских сестара и техничара из Републике Српске (16 представника Регионалних удружења и Савеза су били: медицинске сестре-техничари, више медицинске сестре, дипломиране медицинске сестре, санитарни инжењер, лаборант и пензионерка).

Главна тема: Комора медицинских сестара, техничара и бабица у Републици Српској

Сесија 1

Међународни консултант Мораг Хенри је у првој сесији објаснила улогу међународног фактора у пројекту као помоћ, али да кључне и најбоље одлуке морају донијети домаћи актери у пројекту на које се он односи.

Глобално, изазови са сестринство су актуелни и велики и по томе БиХ није специфична. Медицинске сестре требају јасно и гласно рећи да обављају изузетан посао, да су веома добре у томе, да су поносне на себе и да су непроцјењиво користан дио заједнице и друштва.

Пројекат има за циљ јачање сестринства и њихових удружења што све треба довести до јачања професије и коначне равноправности са другим професијама. Императив је законска регулатива и успостављање Коморе медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске.

Презентовани су веома добри примјери из свијета који се односе на ово питање.

Оно што треба да се деси у Републици Српској и Босни и Херцеговини, медицинске сестре требају прихватити као изазов и ни под каквим условима не смију пропустити ову прилику.

Припреме су почеле зато што медицинске сестре, техничари и бабице требају бити припремљени за Комору, истог дана кад се Закон о коморама усвоји, јер након усвајања остаје само 90 дана да се процес заврши.

Речено је да је позната чињеница да „лекарски лоби“ у Народној скупштини Републике Српске због властитих и необјављених интереса не жели успостављање Коморе медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске, и да вјероватно шире дезинформације, негативизам и стимулишу страхове. Сада је позната чињеница да Република Српска јесте по овоме специфична у региону и Европи.

Медицинске сестре Републике Српске морају избрисати страхове који им се намећу и постати равноправне и професија јер то јесу.

Сесија 2

Упознавање са Законом о комори медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске, са догађањима у Здравственом одбору Народне скупштине Републике Српске у мају 2013 године и са дјеловањем Здравственог одбора у Народној скупштини. Учесници су упознати и са ситуацијом везаном за ову тему у Федерацији Босне и Херцеговине. Учесници су добили Закон о Здравственим коморама у штампаној форми.

Сесија 3

Упознавање са задацима Коморе медицинских сестара, техничара и бабица.

Задаци Коморе су:

1. Вођење регистра квалификованих медицинских сестара, техничара и бабица (никако не требају бити укључене друге професије у регистар).
2. Комора искључиво одлучује ко посједује квалификације да се зове и ради као медицинска сестра, техничар и бабица и које образовне институције могу креирати таква звања. Искључиво они који се региструју у Комори су медицинске сестре, техничари и бабице, али то по аутоматизму не значи да ће имати дозволу за рад тј. да ће добити лиценцу.
3. Комора даје лиценцу за рад. Лиценца омогућава да се ради у том моменту. Комора дефинише предуслове за издавање лиценце. Постоји разлика између саме регистрације у Комори и издавања лиценце за рад.
4. Комора дефинише стандарде праксе и етички кодекс. Све медицинске сестре, техничари и бабице се морају придржавати стандарда праксе и етичког кодекса које пропише Комора.
5. Комора се бави регулацијом професије. Регулише процедуре за рјешавање потенцијалних проблема, регулише поступке ако се не поштује етички кодекс, одржава Суд части.
6. Комора регулише питање континуиране едукације. Комора не обезбјеђује континуирану едукацију, већ је одобрава и контролише.

Остале важне напомену за структурисање су да у Комори као професионалном тијелу није могуће радити волонтерски без новчане надокнаде. Комора мора имати канцеларију и адресу. Могуће је да комора има огранке. Комора мора имати инфраструктурну, административну и подршку техничког секретара за дистрибуцију свих релевантних информација.

Комора доноси Статут одлуком Скупштине коморе. Израда Статута треба почети одмах, јер треба да је већ спреман кад Закон о Комори медицинских сестара, техничара и бабица буде донесен у Народној скупштини Републике Српске. Било би веома важно имати спремну одлуку Скупштине коморе, консензус ако је могуће, и да је све спремно зато што Закон о коморама дефинише рок од 90 дана за успостављање након усвајања Закона о коморама, што је кратак период за обиман посао који слиједи након усвајања Закона.

Комора медицинских сестара, техничара и бабица која би укључивала и друге профиле првенствено слаби медицинске сестре, техничаре и бабице, и отвара бројна питања и извјесне компликације као што су питање самог имена, регистра и одржавања регистра, компликованости администрације и сл.

Динамику интерактивној дискусији која је улиједила у овој сесији и пренијела се на слиједећу је дала представница Регионалног удружења медицинских сестара из Приједора која је говорила о вакцинацији дјете у овој регији коју проводе санитарни инжењери, јер то раде боље од медицинских сестара што је изазвало велико изненађење код већине присутних. Представница је по професији санитарни инжењер.

Сесија 4

У овој сесији се водила интерактивна дискусија о профилима који би били укључени у Комору. Представник Фондације ФАМИ је поново објаснио првобитну мисију пројекта, и његов фокус на медицинске сестре, техничаре и бабице искључиво, али да пројекат не доноси одлуку о најважнијим структурним питањима. Пројекат даје препоруке.

Учесници су расправљали о враћању цијелог процеса на предпочетак. Предлагано је покретање акције за потпуно поништавање Закона о коморама и предлагање новог, ма шта то значило. Неки су инсистирали на укључивању свих профила у ову Комору. Дискусија је измакла контроли па се дошло у ситуацију да се не зна ко ће се све бавити здравственом његом и запријетио будући колапс компетенција са озбиљним посљедицама.

Послије овога су се учесници уразумили и вратили на исправан пут.

Закон о Коморама треба да једнакоправно укључи медицинске сестре, техничаре и бабице и да им да законску основу за задовољење права, а не привилегије, да имају своју Комору. Постојећи закон је у реду само га треба усвојити.

Комора медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске ће бити основана.

Комора ће укључивати медицинске сестре, техничаре и бабице, и неће укључивати нити један други профил сложили су се учесници. Други профили требају основати своје професионалне Коморе.

Сесија 5

Сесија 5 се бавила Иницијативним одбором за оснивање Коморе медицинских сестара, техничара и бабица. Поднесени су приједлози како формирати Иницијативни одбор. Изнесен је примјер како је формиран Иницијативни одбор у ФБиХ. У ФБиХ је сваки Кантон делегирао исти број чланова за Иницијативни одбор. То су касније као свој приједлог дала Регионална удружења из РС, тако да свако Регионално удружење делегира по два члана, те Удружења медицинских сестара, техничара и бабица РС исто тако два члана, а Савез медицинских сестара и техничара РС неће делегирати јер то чине Регионална удружења. Удружења медицинских сестара, техничара и бабица РС је дало приједлог да се број делегата паритетно одреди према броју медицинских сестара, техничара и бабица које су удружене кроз све присутне асоцијације појединачно. Савез медицинских сестара и техничара РС је предложио да њихов предсједник одреди све делегате, али су прије гласања одустали од свог приједлога.

На гласању је прошао приједлог да свако удружење делегира два члана.

Иницијативни одбор ће чинити 16 чланова, из свих 7 регионалних удружења по два члана, и два члана из Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске.

Имена делегата за Иницијативни одбор требају бити позната и достављена Фондацији ФАМИ до 21.11.2013 године.

Делегирани чланови требају представљати и бити из редова свих: медицинских сестара-техничара, дипломираних медицинских сестара-техничара, бабица, чланова неког од сестринских удружења али и оних који нису чланови постојећих сестринских удружења а таквих је у Републици Српској око 30% (процјена).

Састанак Иницијативног одбора је заказан за крај јануара или почетак фебруара 2014 године. Фондација ФАМИ ће правовремено прецизно одредити мјесто и датум састанка у предходно поменутом периоду и обавјестити чланове ИО.

За све предходно наведено, сагласили су се сви учесници.

Сесија 6

Сесија 6 се бавила првом и веома важном и захтјевном активношћу Коморе, успостављањем регистра.

Регистар треба бити доступан јавности. Треба одлучити који ће све подаци бити у регистру. Регистар може садржавати одјељак за послодавце са додатним информацијама о образовању медицинске сестре, техничара и бабице тј. генералије о образовању. Регистар може имати одвојене групе за медицинске сестре, техничаре и за бабице. Може имати подгрупе за медицинске сестре, техничаре и бабице образоване у иностранству и оне образоване у Републици Српској и БиХ. За медицинске сестре, техничаре и бабице образоване у БиХ, регистар треба маркирати акредитацију образовне установе у којој је стечено звање. За медицинске сестре, техничаре и бабице из иностранства мора бити предвиђен степен познавања локалног језика тј. информација о акредитованој образовној установи гдје се полаже и добија потребна потврда за прописан степен познавања локалног језика.

Дати су конкретни савјети од међународног консултанта везано за пост-дипломске студије и да регистар приликом формирања треба садржавати све релевантно за ово питање. Статут Коморе треба предвидјети све могућности а како би се избјегле компликације у будућности везано за ова питања. Представљен регистар из Уједињеног краљевства као референтан.

Колико, како и хоће ли чланство Коморе плаћати регистар. Треба одлучити хоће ли регистар бити у електронској форми, класичној архивској форми или и једно и друго, затим хоће ли регистрација укључивати издавање картице за члана која не би требала бити доказ јер се може изгубити. Треба дефинисати ко све може видјети регистар. Регистар треба садржавати могућност жалбе за случајеве када се одбије регистрација у првом покушају. Регистар треба имати процедуру за брисање регистрованога члана због професионалне грешке или само због смрти. Свака специфичност се мора унапријед предвидјети. Проблем за регистар ће представљати непотпуна и неадекватна дефиниција медицинске сестре, техничара и бабице у Босни и Херцеговини.

Регистар даје важност времену протеклом од стицања звања и регистрације. Статут треба дефинисати најдужи период који може протећи од стицања звања тј. завршеног образовања и захтјева за регистрацију.

Регистар може захтијевати и садржавати препоруку од образовне установе да је медицинска сестра, техничар и бабица особа којих квалитета ван њеног самог академског звања.

Регистар може захтијевати и садржавати личну изјаву медицинске сестре, техничара и бабице о способности за рад, здравственом статусу и криминалном досијеу.

Овакве изјаве се захтијевају од многих регулаторних тијела за медицинске сестре, техничаре и бабице у свијету.

За регистар треба бити одређен професионалац који ће га водити и бити за то адекватно плаћен.

Све саопштено у овој сесији је поставило питање како ће се све ово започети кад Закон о комори медицинских сестара, техничара и бабица да рок од 90 дана да се заврши.

Успостављање регистра у Комори је озбиљан, веома захтјеван и напоран посао.

Сесија 7

Лиценцирање ће бити још једна значајна улога Коморе. Лиценца ће дати право да се носилац може бавити својом професијом у том тренутку.

Сесија 8

На овој сесији се говорило о континуираној едукацији. Под овим се може подразумевати много тога као што су семинари, конгреси, самоиницијативно учење, интернет и слично.

Комора одлучује шта је мјеродавно да се сврста у континуирану едукацију и колико то носи бодова.

Сесија 9

Фондација ФАМИ презентовала је релевантне информације о легалној, експертској и финансијској подршци за пројекат Јачање сестринства у БиХ.

Резиме

Најважнији излазни резултати главне теме:

- 1.) Учесници и представници свих присутних и раније поменутих Сестринских удружења из Републике Српске су се обавезали да делегирају по два члана у Иницијативни одбор за оснивање Коморе медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске.
- 2.) Обавезали се да ће избор чланова поштовати договор о укључености свих медицинских сестара, техничара и бабица рачунајући и оне који нису чланови неког од удружења.
- 3.) Иницијативни одбор ће имати 16 чланова
- 4.) Седам Регионалних сестринских удружења ће делегирати по два члана, тако да ће их укупно бити 14.
- 5.) Два члана ће делегирати Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске.
- 6.) Савез медицинских сестара и техничара РС неће делегирати чланове за Иницијативни одбор јер то чине Регионална удружења.
- 7.) Свако удружење се обавезало доставити имена делегата Фондацији ФАМИ до 21.11.2013 године.
- 8.) Постигнут договор да се састанак Иницијативног одбора одржи крајем јануара или почетком фебруара 2014 године.
- 9.) Прецизан датум и мјесто састанка у овом периоду ће одредити Фондација ФАМИ и о томе обавијестити све чланове Иницијативног одбора.
- 10.) Фондација ФАМИ наставља подржавати пројекат како је раније објављено.

Додатна тема: Сестринске организације у Републици Српској

Упознавање међународних консултаната са структуром Сестринских организација у Републици Српској и њиховим међуодносима.

Дискусија о томе шта би требала радити Сестринска удружења са фокусом на континуирану едукацију.

Заједничко прављење листе активности које би требала проводити Сестринска удружења. Формирање двије радне групе и захтјев да се направи презентација активности које су спроведене у удружењима до сада, а у односу на формирану листу активности.

Прву радну групу су чинила сва Сестринска регионална удружења на челу са Савезом медицинских сестара и техничара. Ова радна група је имала 16 чланова.

Другу радну групу је чинило Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске. Ова радна група је имала 3 члана.

Радне групе су се повукле да направе презентацију. Редослијед представљања је одређен извлачењем и случајношћу.

Здružена под Савезом медицинских сестара и техничара РС, Регионална сестринска удружења тј. радну групу 1 је представила чланица из Источног Сарајева. Презентација је говорила о броју чланова сваког удружења појединачно, затим о активностима које би се требале проводити уопштено и која су приказана у листи набрајања. Није приказано ко, гдје и кад их је провео ако јесте. Међународни консултант је примјетио да је презентација уопштена и да не даје тражену информацију.

Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске тј. радну групу 2 је представио члан из Бањалуке.

Презентација је такође приказала бројеве и чланство и процентуалну процјену али уз упозорење да се ти подаци узму са резервом јер се сигурно зна да нису прецизни. Електронска база података која ће дати прецизне податке је тренутно у изради.

Презентација се даље фокусирала на активности од оснивања Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске. Почетак презентације су покушали онемогућити агресивни чланови Савеза медицинских сестара и техничара РС постављајући питање имена.

Презентатор је саопштио да је истина да је име промијењено, а то је право дефинисано законом, али да је чланство удружења исто од оснивања 1998 године.

Презентација је настављена и дала је слиједеће провјерљиве податке:

Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске је основано 1998 године у Бања Луци, а преименовано у садашњи назив 2013. године.

Реализовано је у Удружењу медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске:

АКТИВНОСТИ

- 12 симпозијума са међународним учешћем и институционалним покровитељством Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске
- 50 једнодневних семинара
- 40 радионица
- 10 савјетовања
- 12 курсева/тренинга
- обиљежавање Дана сестринства 12. маја последњих 6 година и едукативни рад са грађанима на централном градском тргу
- продукција виртуалних курсева у сарадњи и уз подршку ЕИ здравље
- издавање Сестринског часописа 2 пута годишње
- редовно извјештавање о активностима у Medici.com
- захтјев за ангажман у реформи образовања

МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

- учешће на свим конгресима у региону (Словенија, Хрватска, Србија, Црна Гора, Македонија)
- учешће на европским и свјетским конгресима (ENDA, EFNA, ICN)
- на конференцији ICN-а презентовани и стручни радови
- потписани споразуми о сарадњи, разумијевању и подршци са Србијом, Словенијом и Хрватском.

ЛОГИСТИКА

- веб страница редовно ажурирана са свим релевантним информацијама
- канцеларија са познатом адресом, опремом и кадром
- архива
- транспарентност (све доступно јавности)
- редовни састанци Скупштине
- активно учешће у изради Националног акционог плана за сестринство у Републици Српској

ПУБЛИКАЦИЈЕ

1. Етички кодекс
2. Дјелокруг рада медицинских сестара, техничара и бабица
3. Компетенције и радне активности (2013)

На питање консултанта достављен је одштампани план и реализација едукација за 2013 и нацрт плана едукација за 2014 годину које проводи Удружење медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске (укупно 24 едукације за 2 године).

Презентација и Удружење медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске је похваљено за одличну презентацију и прије свега своје активности.

Други дио другог тематског дана се бавио идентификацијом активности на којима би требало више радити и које су на неки начин занемарене. Предлагањем се дошло до 8 таквих активности. Потом су гласањем за елиминацију, односно већинску подршку приједлози сведени на три најзначајније теме.

Теме на којима треба више радити су:

1. Глас професије
2. Лобирање код владе и давање мишљења
3. Истраживачки рад

На темама се радило у три мјешовите радне групе и кроз презентације су изнесени приједлози како би требало отворити ове теме за активности у предстојећем времену.

Бањалука 08.11.2013

Извјештај припремили:

Биљана Панцић, дипл. мед. сестра

Стојанка Мирковић, дипл. мед. здрав. његе

Жељко Вуковић, дипл. лекар

Достављено:

- 1.) Управни одбор Удружења медицинских сестара, техничара и бабица Републике Српске

